

Образецът на частична предварителна оценка на въздействието влиза в сила от 01 януари 2021 г.

Частична предварителна оценка на въздействието

Институция:

Министерство на здравеопазването

• Нормативен акт:

Проект на Постановление за изменение и допълнение на Правилника за устройството и организацията на работа на органите на медицинската експертиза и на регионалните картотеки на медицинските експертизи

Не е включен в законодателна/оперативна програма на Министерския съвет

Включен е в законодателната/оперативната програма на Министерския съвет за:

Лице за контакт:

Телефон и ел. поща:

1. Проблем/проблеми за решаване:

Проблем 1 „Нарушени права на хората с увреждания, които не получават експертни решения за оценка на трайно намалената работоспособност/вид и степен на увреждане в законоустановения срок“

Към настоящия момент в страната функционират 70 териториални експертни лекарски комисии (ТЕЛК).

Данните към края на 2022 година, касаещи сроковете на тяхното произнасяне, показват, че само 29 (41%) от тях се произнасят в определения 3-месечен срок. Произнасяне между 4 и 6 месеца се наблюдава в 17 ТЕЛК, до 12 месеца – в 9 ТЕЛК и над 12 месеца – в 15 ТЕЛК, като най-дългият период, в който лицата, подали заявление-декларация се налага да чакат своето освидетелстване, в отделни комисии, е близо 4 години.

Горните обстоятелства са обусловени от няколко основни причини, първата от които е свързана с недостатъчната кадрова осигуреност на ТЕЛК, поради непривлекателната дейност за лекарите. Друга причина е периодичното голямо натоварване в ТЕЛК, какъвто е настоящият период, след последните помени в Наредбата за медицинската експертиза, обнародвани в ДВ, бр.10 от 31 януари 2023 г., които определиха по-благоприятни условия за оценка на трайно намалената работоспособност/вид и степен на увреждане и обусловиха подаването на голям брой заявления-декларации за преосвидетелстване в кратък период от време. При други ТЕЛК значителното натрупване на неразгледани случаи се явява унаследено от предходни (други) състави на комисии, при което настоящите състави се стремят да разгледат в срок новите постъпващи заявления-декларации, като изоставят тези, подадени при предходния състав.

Съществува още една причина за продължаване на някои процедури на медицинска експертиза с години, която е свързана с обжалванията на експертните решения на ТЕЛК пред Националната експертна лекарска комисия (НЕЛК). Понастоящем няма ограничение колко пъти може да бъде върнат един случай, с конкретни указания от НЕЛК за преразглеждане от ТЕЛК, което понякога

се извършва многократно и лицето не може да получи влязло в сила експертно решение в продължение на дълъг период от време, достигащ понякога до 1-2 години.

Съществуват и други локални причини, като в своята съвкупност всички те обуславят горната ситуация, която можем да определим като неблагоприятна и персистираща дълъг период от време, без тенденция за стабилизиране и влизане в оптимален ритъм на работа.

Съгласно Закона за здравето и Правилника за устройството и организацията на работа на органите на медицинската експертиза и на регионалните картотеки на медицинските експертизи (Правилника) ТЕЛК се създават по преценка на ръководствата на лечебните заведения и предвид гореизложените обстоятелства не се наблюдава интерес към тази дейност, както от страна на лекарите, така и от страна на болничните мениджъри. Дори съществува тенденция към закриване на част от комисиите, като основният мотив за това е липсата на лекари, желаещи да осъществяват тази дейност, независимо, че през 2018 г., с нормативна промяна беше дадена възможност лекарите, работещи в ТЕЛК, да упражняват и клиничната си практика, без ограничение на вида договор, който ще сключат за работа в комисията.

Недостатъчният ефект от предприетите до момента нормативни промени, касаещи организацията на работа в ТЕЛК, налага да се предприемат нови такива, които по категоричен начин да допринесат за решаването на проблема, свързан със сроковете за произнасяне. Това е особено важно предвид значителния обществен ресурс, който се отделя за осигуряване на регламента на Закона за изменение и допълнение на Закона за хората с увреждания (ЗИДЗХУ) (обн., ДВ, бр. 8 от 25 януари 2023 г.), за удължаване действието на експертните решения на ТЕЛК, когато лицата добросъвестно са изпълнили своето задължение да подадат заявление-декларация за преосвидетелстване, но има забавяне на експертизата, поради невъзможност на комисиите да спазят 3-месечния срок за постановяване на решение.

Именно по тази причина, за решаването на проблема, свързан със сроковете за произнасяне, се предлага значително увеличаване броя на ТЕЛК в страната, чрез създаване на комисии във всички държавни и общински многопрофилни лечебни заведения за болнична помощ и комплексни онкологични центрове, като в тези от тях, които са университетски болници и/или търговски дружества със смесено държавно и общинско участие в капитала трябва да се създадат най-малко по две комисии. Това задължение е съобразено както с кадровата осигуреност на тези лечебни заведения, така и с възможността те да бъдат субсидирани от Министерство на здравеопазването за осъществяваната дейност от ТЕЛК.

На база наличния брой на горепосочените лечебни заведения, броят на ТЕЛК ще нарасне на повече от 150, като разпределянето на случаите между тях, които предстои да бъдат освидетелствани/преосвидетелствани, ще допринесе за значително скъсяване на сроковете за произнасяне.

За останалите държавни и общински лечебни заведения за болнична помощ, както и за центровете за психично здраве и центрове за кожно-венерически заболявания създаването на ТЕЛК е по решение на техните ръководства, в зависимост от възможностите им.

За кадровото осигуряване на ТЕЛК се въвежда задължително участие в съставите на комисиите на началниците на структури в съответното лечебно заведение.

С оглед съкращаване на процедурите по обжалване на експертните решения на ТЕЛК пред НЕЛК, се ограничава броя на възможните случаи, при които НЕЛК може да връща процедурата за ново разглеждане от ТЕЛК с конкретни указания. Такава възможност се предвижда еднократно, като при повторно обжалване на решението на ТЕЛК в една процедура, НЕЛК не връща решението на ТЕЛК за ново разглеждане, а го решава по същество.

От гореизложеното е видно, че така очертаният проблем не може да се реши в рамките на съществуващото законодателство. Доказателство за това е фактът, че този проблем не е решен в продължение на много години, през които настоящата нормативна уредба е действаща и освен това той се задълбочава. Основната причина за тази неблагоприятна картина е, че разкриването на ТЕЛК и към настоящия момент е доброволен акт от страна на лечебните заведения, а предвид непривлекателността на този вид медицинска дейност, няма нито кадрова възможност, нито

желание от страна на болничните ръководители за създаване на териториални комисии за медицинска експертиза.

Обществените отношения, предмет на нормативната промяна, не са регламентирани в европейското законодателство. Те са въпрос на национално решение и са от компетентността на отделените държави-членки. Това се отнася не само за този проблем, а и за всички останали проблеми, представени в следващата част на оценката.

Не са извършвани последващи оценки на нормативния акт или анализи за изпълнението на политиката в областта на организацията на медицинската експертиза.

Проблем № 2 „Продължаваща практиката на ТЕЛК да извършват клинични прегледи на лицата, във връзка с определяне на трайно намалената работоспособност/вид и степен на увреждане, която не е целесъобразна от гледна точка на гарантиране прозрачност и безпристрастност в медицинската експертиза“

Независимо от нормативно осигурената възможност понастоящем, за произнасяне на ТЕЛК въз основа единствено на наличната медицинска документация, която напълно обективизира здравословното състояние на лицата, в повечето комисии продължава практиката за масовото им призоваване с цел извършване на клиничен преглед. Това обстоятелство, от една страна обуславя ангажираност за лицата, които трябва да се явяват пред комисиите, а от друга – обуславя липса на прозрачност и безпристрастност.

Извършването на клиничен преглед, наред с обсъждане на наличната медицинска документация, също допринася за удължаване времето, което е необходимо за експертизата и рефлектира върху работата на ТЕЛК, като намалява броя на случаите, които могат да се разгледат от комисията за единица време.

С нормативна промяна на Наредбата за медицинската експертиза и Правилника (ДВ. бр.62 от 27 юли 2018г.), още през 2018 г. се създаде възможност ТЕЛК да се произнасят само въз основа на наличната медицинска документация, като до тогава клиничният преглед на лицата беше задължителен. Въпреки това тази промяна не постигна необходимия ефект и комисиите продължиха масово да призовават лицата за явяване, което допринесе за допълнително напрежение, особено в условията на пандемията от COVID-19.

Предложените промени в тази насока включват два основни елемента:

- забрана за извършване на клиничен преглед във връзка с оценката на трайно намалената работоспособност/вид и степен на увреждане, освен в малко на брой случаи, свързани основно с тежко състояние на пациентите, които не могат да се подложат на необходимите изследвания и консултации, както и при изгубена документация, касаеща медицинската експертиза;

- случайно разпределение на заявленията-декларации чрез информационната база данни, за разглеждане от ТЕЛК на територията на цялата страна, съобразно поредността на постъпването им. Досегашното правило за разглеждане на документите по постоянен или настоящ адрес на лицата се запазва за конкретно определени случаи, свързани отново с тежко здравословно състояние на лицата, което налага извършване на клиничен преглед от ТЕЛК в дома/лечебното заведение/друго място на пребиваване.

С горните промени ще се постигне значително по-голяма прозрачност и безпристрастност, както и равномерно разпределение на случаите в страната, което в съчетание с увеличеният брой на ТЕЛК ще допринесе за вметване в законоустановения 3-месечен срок за произнасяне.

Организацията на реда на осъществяване на медицинската експертиза от ТЕЛК и НЕЛК е предмет на Правилника и по тази причина промяната в организацията изисква нормативна промяна. Не е възможно да се постигне очакваният резултат без промяна в Правилника, тъй като понастоящем нормативният акт определя възможността за извършване на клиничен преглед на заинтересованите лица от ТЕЛК.

Проблем № 3 „Необходимост от синхронизиране на разпоредбите на Правилника с тези на Закона за изменение и допълнение на Закона за хората с увреждания (ЗИДЗХУ), обнародван в ДВ брой 8 от 25 януари 2023 г.“

Със ЗИЗДХУ е направена нормативна промяна в Закона за здравето, като в чл. 101б, ал. 1 е определено регионалните здравни инспекции (РЗИ) да уведомяват служебно лицата за необходимостта от редовно преосвидетелстване не по-късно от 4 месеца преди изтичане на определения в експертното решение срок на трайно намалена работоспособност/вид и степен на увреждане.

Горната организационна задача е нова за РЗИ и липса понастоящем в Правилника, което налага синхронизиране на разпоредбите в двата нормативни акта. Освен това в предложения текст (чл. 5б) е предвидена възможност уведомяването да става освен по традиционния начин - с писмо с известие за доставяне, също и/или по електронен път на посочен от лицето електронен адрес, с цел осъвременяване на комуникацията, своєвременност и надеждност на информирането и постигане на административна икономия.

Не съществува организационен или друг подход, извън нормативната промяна, който да може да реши проблема, изискващ синхронизиране на разпоредбите на Правилника с тези на Закона за здравето.

Проблем № 4 „Липсва регламент в Правилника за възможността експертните решения на ТЕЛК и НЕЛК да се връчват/изпращат по електронен път“.

В настоящите разпоредби на Правилника е предвидено ТЕЛК да връчва експертните решения на заинтересованите лица срещу подпис или с писмо с известие за доставяне, а НЕЛК да изпраща екземпляр от експертното решение на освидетелстваното лице и ТП на НОИ, като връща в РКМЕ медицинското експертно досие заедно с екземпляр от решението.

Същевременно в Закона за здравето (чл.112а) е предвидено съобщаването на решенията на ТЕЛК и НЕЛК на заинтересованите организации - НОИ, НЗОК, Агенцията за социално подпомагане, Агенцията за хората с увреждания и органите на медицинската експертиза на работоспособността, да се извършва по електронен път при условията и по реда на Закона за електронния документ и електронните удостоверителни услуги и Закона за електронното управление, а освидетелстваното лице и осигурителите да се уведомяват с писмо с известие за доставяне или по електронен път при условията и по реда на Закона за електронния документ и електронните удостоверителни услуги и Закона за електронното управление.

С цел осигуряване на всички допустими от Закона начини за съобщаване на постановените експертни решения на ТЕЛК и НЕЛК, както и с цел синхронизиране на нормативните актове, се правят допълнения в Правилника, които дават възможност за електронното съобщаване на експертните решения по горепосочения начин.

Във връзка с решаването на този проблем, в заявлението-декларация по Приложение № 11 към чл. 5б, ал. 1 от Правилника се правят допълнения, като се дава възможност на лицето за избор относно начина, по който иска да получи експертното решение.

Редът, по който се връчват/изпращат експертните решения на ТЕЛК и НЕЛК на заинтересованите страни, е нормативно определен и по тази причина не съществува друг подход, освен нормативна промяна, който да може да реши този въпрос.

Проблем № 5 „Липсата на длъжност „заместник-директор“ в структурата на НЕЛК, създава практически проблеми при осъществяване на правомощията на директора в определени случаи“

Липсата на длъжност „заместник-директор“ в структурата на НЕЛК създава практически проблеми, както във връзка с разрастващите се функции на Националната комисия, така и при отсъствие на директора на НЕЛК. Последното обстоятелство налага Министерство на здравеопазването да се ангажира с решаването на всеки отделен случай, самостоятелно.

По тази причина в проекта на нормативния акт се предлага създаването на самостоятелна длъжност в НЕЛК – „заместник-директор“.

Тъй като определянето на структурата на НЕЛК е предмет на Правилника, създаването на новата длъжност „заместник-директор“ също трябва да се регламентира с него и това изисква нормативна промяна.

Проблем № 6 „Необходимост от създаване на условия за ползване на пълната информация от записите в електронното здравно досие на лицето от органите на медицинската експертиза за целите на експертизата“

Предвид тенденциите за все по-висока степен на електронизация на процесите в медицинската експертиза, успоредно с преустановяване на прекия контакт между органите на медицинската експертиза и лицата, подлежащи на експертиза, както и в синхрон с развитието и обогатяването на информацията в Националната здравноинформационна система, все повече се налага лекарите, осъществяващи медицинска експертиза, да имат достъп до по-голям обем информация, касаеща здравословното състояние на лицата, за да могат да направят пълноценна и обективна оценка на тяхната работоспособност/вид и степен на увреждане.

Достъпът до електронните здравни записи на лицата е важен и от гледна точка на намаляване случаите, в които органите на медицинската експертиза изискват допълнителни изследвания и консултации на лицата във връзка с експертизата, което също забавя процедурите. Чрез достъпът до електронните записи органите на медицинската експертиза ще имат много по-обхватен поглед върху здравословното състояние на лицата, както и до направените през последните 12 месеца (каквито са изискванията на Правилника) изследвания и консултации, които могат да послужат за извършване на експертизата.

Освен регламентиране правото на достъп на органите на медицинската експертиза до наличната в НЗИС здравна информация на лицата, подлежащи на медицинска експертиза, за целите на служебния достъп до електронните здравни записи е необходимо и съгласие на лицето/неговия родител, настойник, попечител (чл. 25, ал. 1 от Наредба № Н-6 от 2022 г. за функционирането на Националната здравноинформационна система). В тази връзка се прави допълнение в заявлението-декларация по Приложение № 11 към чл. 56, ал. 1 от Правилника, като се включва текст за деклариране на съгласие от страна на лицето неговите лични данни да се обработват и съхраняват от органите на медицинската експертиза за целите на конкретното производство по освидетелстване или преосвидетелстване, както и съгласие за предоставяне на достъп до всички здравни записи в личното електронно здравно досие на органите на медицинската експертиза, за целите на конкретното производство по освидетелстване или преосвидетелстване.

Данните, касаещи здравословното състояние на лицата, са чувствителни от гледна точка на необходимостта те да бъдат максимално защитени. По тази причина е необходим ясен и прецизен регламент, който да гарантира както съгласието на лицата тези данни да бъдат ползвани от органите на медицинската експертиза по предназначение, така и правилния достъп до тях. Всички тези елементи, касаещи защитата на личните данни, трябва да бъдат нормативно определени и поради това въпросът не може да бъде уреден чрез организационни и други мерки, различни от нормативната промяна.

Проблем № 7 „Установени в практиката проблеми, изискващи изрично регламентиране“

Понастоящем в Правилника няма изрично регламентиран срок за връчване/изпращане на експертните решения на ТЕЛК и НЕЛК на заинтересованите страни. Това обуславя значително забавяне на техническото изготвяне и предоставяне на експертното решение, спрямо датата, на която се е състояло заседанието и е постановено решението, което достига понякога до 3-4 месеца. В тази връзка в проекта е определен три дневен срок за връчване/изпращане на експертните решения от ТЕЛК и НЕЛК.

В Правилника липсва също така изричен регламент за задължението на ТЕЛК да уведоми лицето за насрочената дата за освидетелстване/преосвидетелстване, респ. за деня на прегледа, когато се предвижда такъв. По тази причина лицата, след като подадат своите документи в РКМЕ, нямат информация какво се случва с процедурата и започват да търсят начини да се информират, включително и чрез Министерство на здравеопазването. В тази връзка се допълват задълженията на председателите на ТЕЛК, да съобщават на лицата насрочената дата за освидетелстване/преосвидетелстване, респ. за предстоящия преглед.

Като съществен проблем, при настоящата практика на няколкократно обжалвания на експертните решения на ТЕЛК в една процедура, при които решенията се отменят и връщат от НЕЛК за ново разглеждане от ТЕЛК, се посочва неизпълнението на дадените от НЕЛК указания за отстраняване на допуснатите грешки и пропуски. С цел осъществяване на стриктен контрол за недопускане на такова неизпълнение, в задълженията на председателя на ТЕЛК се добавя отговорността за точното изпълнение на дадените от НЕЛК указания за отстраняване на допуснати грешки и пропуски в решението на ТЕЛК, което е обжалвано.

Именно поради липсата на горепосочените регламенти настоящата ситуация е такава, че заинтересованите лица не са достатъчно информирани за процедурите по тяхното освидетелстване, което създава недоволство и напрежение сред една значителна част от обществото. Елемент на липсата на прозрачност и добра организация е и липсващият срок за връчването на експертните решения, което допълнително провокира недоволството на лицата. Липсата на персонална отговорност при осъществяването на контрола за изпълнение препоръките, дадени от НЕЛК към ТЕЛК, когато връща решението за ново разглеждане, също допринася за опорочаване на резултатите от процедурите. Всички тези установени в практиката пропуски и недостатъци изискват решаване чрез допълнение на нормативния акт.

1.1. Кратко опишете проблема/проблемите и причините за неговото/тяхното възникване. По възможност посочете числови стойности.

1.2. Посочете възможно ли е проблемът да се реши в рамките на съществуващото законодателство чрез промяна в организацията на работа и/или чрез въвеждане на нови технологични възможности (например съвместни инспекции между няколко органа и др.).

1.3. Посочете защо действащата нормативна рамка не позволява решаване на проблема/проблемите.

1.4. Посочете задължителните действия, произтичащи от нормативни актове от по-висока степен или актове от правото на ЕС.

1.5. Посочете дали са извършени последващи оценки на нормативния акт или анализи за изпълнението на политиката и какви са резултатите от тях?

2. Цели:

2.1. Увеличаването на броя на ТЕЛК в страната, кадровото им осигуряване и ограничаването на броя на случаите, в които НЕЛК може да връща решенията на ТЕЛК за ново разглеждане в процедурите по обжалване, има за цел:

Съкращаване на срока за произнасяне на органите на медицинската експертиза при оценката на трайно намалената работоспособност/вид и степен на увреждане и спазване на три месечния законоустановен срок от подаване на заявлението-декларация, респ. от обжалването.

2.2. Преустановяване извършването на клинични прегледи от ТЕЛК в общия случай и разпределение на заявленията-декларации чрез информационната база данни на случаен принцип, за разглеждане от ТЕЛК на територията на цялата страна, съобразно поредността на постъпването им, има за цел:

Постигане на прозрачност и безпристрастност в процедурите, както и равномерно разпределение на случаите в страната, което ще допринесе за постепенно намаляване на забавянето в експертизата.

2.3. Определяне на задължението на РЗИ да уведомява служебно лицата за необходимостта от редовно преосвидетелстване не по-късно от 4 месеца преди изтичане на определения в експертното решение срок на трайно намалена работоспособност/вид и степен на увреждане, има за цел:

Постигане на синхрон с разпоредбите на Закона за здравето, от последната нормативна промяна, направена със ЗИДЗХУ.

2.4. Осигуряването на електронният начин за съобщаване на решенията на ТЕЛК и НЕЛК на заинтересованите организации има за цел:

Постигане на бързина, улесняване на страните и постигане на административна икономия за органите, които имат задължение да изпращат експертните решения на заинтересованите страни.

2.5. Определянето на длъжност „заместник-директор“ на НЕЛК има за цел:

Осигуряване представителността на НЕЛК и изпълнението на правомощията на директора, предвид увеличавания обем на работа за Националната комисия, както и предвид случаите, в които директорът отсъства или в периоди, в които такъв не е назначен.

2.6. Създаване на условия за ползване на пълната информация от записите в електронните здравни досиета на лицата от органите на медицинската експертиза, единствено за целите на експертизата, има за цел:

Извършване на пълноценна и обективна оценка на работоспособността/вида и степента на увреждане въз основа на цялата налична информация за здравословното състояние на лицето и намаляване на случаите, при които ТЕЛК изисква допълнителни изследвания и консултации в хода на процедурите по експертиза.

2.7. Промените, които са свързани с установени в практиката на ТЕЛК и НЕЛК проблеми имат за цел:

Своевременно съобщаване на постановените експертни решения на заинтересованите страни; Постигане на по-добра информираност и прозрачност чрез уведомяване на лицата за насрочената дата, на която ще се разглеждат документите от ТЕЛК/ще се извърши прегледа на лицето на място; Ангажираност и отговорност на ТЕЛК да изпълни дадените от НЕЛК указания за отстраняване на допуснати грешки и пропуски в решението на ТЕЛК, когато то е обжалвано.

Посочете определените цели за решаване на проблема/проблемите, по възможно най-конкретен и измерим начин, включително индикативен график за тяхното постигане. Целите е необходимо да са насочени към решаването на проблема/проблемите и да съответстват на действащите стратегически документи.

3. Заинтересовани страни:

1. Освидетелствани лица – цялото население на страната е заинтересовано от предложените промени, тъй като за всяко лице потенциално може да възникне необходимост от освидетелстване за трайно намалена работоспособност/вид и степен на увреждане (ТНР/ВСУ). От последните официални данни на Националния център по общественото здраве и анализи¹ средногодишно броят на лицата, преминали експертиза на ТНР/ВСУ е ~ 165 000 души. Тези данни касаят всички освидетелствани и преосвидетелствани лица за периода 2018 – 2020 г., като по години те са следните: 2018 г. – 165 828, 2019 г. – 167 291 и 2020 г. – 162 886 души.

2. Осигурители – по данни на НСИ за 2021 година, нефинансовите предприятия в страната, от всички икономически сектори, са около 412 000. Осигурителите са определени от Закона за здравето като заинтересована страна от медицинската експертиза, с право на обжалващ орган на административния акт – експертното решение на ТЕЛК/НЕЛК.

3. Съществуващите органи на медицинската експертиза ТЕЛК – 70 бр. през 2022 г. и НЕЛК, са заинтересовани от предложените промените, предвид възможността да се оптимизира работата в тях, както и от предложените промени, които пряко касаят организацията на тяхната работа.

4. Държавните и общинските многопрофилни лечебни заведения за болнична помощ - 42 и комплексните онкологични центрове - 7, в които към настоящия момент няма разкрити ТЕЛК и задължително трябва да разкрият такива комисии.

5. Националният осигурителен институт е пряко заинтересована страна от намаляване на разходите на общественото осигуряване, предвидени за случаите, в които експертните решения с изтекъл срок продължават своето действие поради забавяне на медицинската експертиза на ТЕЛК, съгласно разпоредбите на ЗИДЗХУ.

6. Агенция за социално подпомагане - заинтересоваността на АСП е аналогична на тази на НОИ по отношение на експертизата на ТНР/ВСУ, предвид обстоятелството, че агенцията предоставя друг вид социална подкрепа на лицата, получили правопораждащ процент (50 и над 50) ТНР/ВСУ.

¹ Бюлетин 21 – Лица с призната ТНР/ВСУ в Р България през периода 2005 – 2020 година, НЦОЗА, 2021

7. Агенция за хора с увреждания - заинтересоваността на АХУ от нормативната промяна е свързана с обстоятелството, че агенцията защитава интересите на всички лица с увреждания, а предложените промени, касаещи ТНР/ВСУ са изцяло в тяхна полза.

8. Националната здравноосигурителна каса можем да определим като косвено заинтересована страна, тъй като преобладаващата част от медицинските изследвания и консултации, които се извършват за целите на медицинската експертиза на трайно намалената работоспособност, вид и степен на увреждане, се заплащат от нея.

9. Като заинтересовани от експертизата можем да определим и организациите на хората с увреждания, вкл. Национално представителните организации на и за хората с увреждания, както и останалите организации на пациенти. Техният интерес е пряко свързан с основната им функция да защитават правата на отделните групи пациенти, обособени най-често по признак „отделни заболявания“ или „групи заболявания“.

Посочете всички потенциални заинтересовани страни/групи заинтересовани страни (в рамките на процеса по извършване на частичната предварителна частична оценка на въздействието и/или при обществените консултации по чл. 26 от Закона за нормативните актове), върху които предложенията ще окажат пряко или косвено въздействие (бизнес в дадена област/всички предприемачи, неправителствени организации, граждани/техни представители, държавни органи/общини и др.).

4. Варианти на действие. Анализ на въздействията:

4.1. По проблем 1: Нарушени права на хората с увреждания, които не получават експертни решения за оценка на трайно намалената работоспособност/вид и степен на увреждане в законоустановения срок

Вариант 1 „Без действие“:

Описание: При запазване на настоящото положение, ще продължат случаите със значително забавяне на медицинската експертиза, което води до нарушени права на хората с увреждания.

Положителни (икономически/социални/екологични) въздействия: няма

(върху всяка заинтересована страна/група заинтересовани страни)

Отрицателни (икономически/социални/екологични) въздействия: Непредприемане на нормативни промени ще задълбочи обществените разходи, които са необходими за компенсиране на забавената медицинска експертиза от страна на ТЕЛК. Това ще има значителен отрицателен икономически ефект.

Налице е и негативен социален ефект, изразяващ се в нарушени права на хората с увреждания, особено в случаите на значително забавена медицинска експертиза и невъзможност своевременно да се постави актуална оценка на трайно намалената работоспособност/вид и степен на увреждане, когато е налице влошаване на състоянието.

(върху всяка заинтересована страна/група заинтересовани страни)

Специфични въздействия: няма

Въздействия върху малките и средните предприятия: няма

Административна тежест: няма

1.1. Опишете качествено (при възможност – и количествено) всички значителни потенциални икономически, социални и екологични въздействия, включително върху всяка заинтересована страна/група заинтересовани страни. Пояснете кои въздействия се очаква да бъдат значителни и кои второстепенни.

1.2. Опишете специфичните въздействия с акцент върху малките и средните предприятия и административната тежест (задължения за информиране, такси, регулаторни режими, административни услуги и др.)

Вариант 2 – препоръчителен: „предприемане на регулаторна намеса“ чрез разкриване на значителен брой ТЕЛК, кадрово обезпечаване на ТЕЛК и ограничаване възможността НЕЛК да връща случая на ТЕЛК за ново разглеждане повече от веднъж:

Описание: При предприемане на нормативна промяна ще се създадат обективни възможности за съкращаване сроковете на произнасяне на ТЕЛК и вместване в законоустановения срок за произнасяне до 3 месеца. Това ще спести допълнителните разходи на НОИ за обезпечаване действието на експертни решения с изтекъл срок на действие и ще осигури своевременно оценяване, което съответства на обективното здравословно състояние на лицата, вместо ползване на права, на база експертно решение с изтекъл срок на валидност.

Горното ще се постигне като се създадат достатъчно на брой ТЕЛК, между които да се преразпредели работата, така че да се постигне освидетелстване в срок на лицата. Както беше споменато, се предвижда създаване на комисии във всички държавни и общински многопрофилни лечебни заведения за болнична помощ и комплексни онкологични центрове, като в тези от тях, които са университетски болници и/или търговски дружества със смесено държавно и общинско участие в капитала трябва да се създадат най-малко по две комисии. Така броят на ТЕЛК ще нарасне от 70, към настоящия момент, на над 150.

Кадровото осигуряване на всички териториални комисии ще стане на база задължителното участие в съставите на комисиите на началниците на структури в съответното лечебно заведение, което също се регламентира с промяната.

Премахва се възможността НЕЛК да връща експертните решения на ТЕЛК за ново разглеждане неограничен брой пъти, като се регламентира това да става само веднъж, след което НЕЛК трябва да се произнесе по същество окончателно.

Разкриването на новите ТЕЛК е свързано с финансови разходи за осигуряване на възнаграждението на поне трима лекари за всяко заседание (минимумът, осигуряващ функционирането на ТЕЛК), както и на лица (поне две), осъществяващи техническото осигуряване на дейността на съответната комисия. На база последната официална статистическа информация² за средна работна заплата в сферата на хуманното здравеопазване и социална работа, към четвърто тримесечие на 2022 г. (2048 лв.), следва изводът, че необходимите финансови средства за един месец, за кадровото осигуряване на един ТЕЛК, са около 10 200 лв. Финансирането е за сметка на средствата на лечебните заведения, в които ще бъдат разкрити ТЕЛК.

В Наредба № 3 от 2019 г. за медицинските дейности извън обхвата на задължителното здравно осигуряване, за които Министерството на здравеопазването субсидира лечебни заведения, и за критериите и реда за субсидиране на лечебни заведения, в частта субсидиране на дейностите по медицинска експертиза, осъществявани от ТЕЛК, се предвижда увеличение на субсидията, като се въвежда нов критерий за целта, изцяло обвързан със срока за произнасяне. Предвижда се поощрително увеличение с около 50% от досегашния размер на финансиране на тази дейност, само при предсрочно произнасяне на ТЕЛК, в рамките на 2 месеца от постъпване на заявлението-декларация. Тези промени в Наредба № 3 от 2019 г. предстои да бъдат обнародвани и независимо, че те касаят друг нормативен акт, са пряко свързани с финансовия въпрос, касаещ настоящите промени в Правилника.

Въпреки, че е трудно да се предвиди какъв процент от експертните решения биха могли да влязат в сила в двумесечен срок, тъй като такава практика понастоящем почти не съществува, като се вземе предвид значителното увеличение на броя на ТЕЛК в страната, бихме могли условно да предположим, че около 1/3 от експертните решения ще попаднат в тази категория. Ползвайки информацията, получена от РЗИ в МЗ към края на четвърто тримесечие на 2022 г., която показва, че за последното тримесечие на същата година са издадени общо 57 673 експертни решения за ТНР/ВСУ в страната, може да се направи извод, че допълнителният разход за това увеличение на субсидията е около 1 538 000 лв. на годишна база. Допълнителните разходи ще са в рамките на бюджета на МЗ за съответната година.

Косвен финансов ефект от постигане на ритмична работа на ТЕЛК и произнасяне в тримесечния законоустановен срок ще бъде намаляването на разходите за общественото осигуряване, които понастоящем се реализират във връзка със забавената експертиза на голям брой комисии в

² Национален статистически институт - Средна брутна месечна заплата на наетите лица по трудово и служебно правоотношение през 2022 година, по икономически дейности

страната и разпоредбите на ЗИДЗХУ. С вметването в тримесечния срок за поизнасяне ще отпадне необходимостта от финансов разход на НОИ за компенсиране именно на това забавяне.

Положителни (икономически/социални/екологични) въздействия: Нормативните промени, имащи за цел съкращаване на сроковете, в които се произнасят ТЕЛК, ще допринесат за намаляване на обществените разходи, които са необходими за компенсиране на забавената медицинска експертиза от страна на ТЕЛК. Това ще има съществен положителен икономически ефект. Ще се повлияят благоприятно и социалните права на хората с увреждания, тъй като осигуряването на срочност в експертизата, ще гарантира актуална оценка на тяхното здравословно състояние, респ. права, съответстващи на тази оценка.

(върху всяка заинтересована страна/група заинтересовани страни)

Отрицателни (икономически/социални/екологични) въздействия: няма

(върху всяка заинтересована страна/група заинтересовани страни)

Специфични въздействия: няма

Въздействия върху малките и средните предприятия: въздействие ще се яви по отношение на всички държавни и общински многопрофилни лечебни заведения за болнична помощ, в които понастоящем няма разкрити ТЕЛК, както и по отношение на комплексните онкологични центрове, във връзка със задължението да разкрият ТЕЛК, а някои от тях и по две комисии.

Административна тежест: административна тежест ще се яви за лечебните заведения, които сега нямат разкрити ТЕЛК и в които ще трябва да се разкрият такива комисии (общо 49). Медицинската експертиза, осъществявана от ТЕЛК ще бъде нова дейност за тях, която ще трябва да се осигури с ресурси и която ще изисква обучение на участващите в този вид медицинска дейност.

(въздействията върху малките и средните предприятия; административна тежест)

1.1. Опишете качествено (при възможност – и количествено) всички значителни потенциални икономически, социални и екологични въздействия, включително върху всяка заинтересована страна/група заинтересовани страни. Пояснете кои въздействия се очаква да бъдат значителни и кои второстепенни.

1.2. Опишете специфичните въздействия с акцент върху малките и средните предприятия и административната тежест (задължения за информиране, такси, регулаторни режими, административни услуги и др.

4.2. По проблем 2: Преустановяване извършването на клинични прегледи на лицата, подлежащи на експертиза за установяване на ГНР/ВСУ и организиране на експертизата по начин, гарантиращ по-голяма прозрачност и безпристрастност при постановяване на решенията

Вариант 1 „Без действие“:

Описание: Без нормативна промяна ще продължи утвърдената практика в страната ТЕЛК да призовават лицата за явяване пред комисиите за извършване на клиничен преглед. Освен излишна ангажираност на лицата, това обстоятелство е предпоставка за затвърждаване на широкото обществено мнение за осъществяване на експертизата в условия на непрозрачност и пристрастност, повлияна от личния контакт между лицето и комисията. Не би могла да се промени и картината в страната, изразяваща се в наличие на ТЕЛК с относително ритмична работа, осъществявана в регламентираният срок и ТЕЛК с различна степен на забавяне на експертизата, достигащо в някои комисии до 4 години.

Положителни (икономически/социални/екологични) въздействия: няма

(върху всяка заинтересована страна/група заинтересовани страни)

Отрицателни (икономически/социални/екологични) въздействия: Ако се запази настоящото положение, социалното въздействие е изцяло отрицателно, тъй като то обуславя затвърждаване и дори увеличаване на забавянето в медицинската експертиза, както и риск от прояви на пристрастност и непрозрачност. Всички тези последствия са социално ориентирани, тъй като рефлектират най-вече върху интересите на лицата.

Специфични въздействия: няма

Въздействия върху малките и средните предприятия: няма

Административна тежест: няма

1.1. Опишете качествено (при възможност – и количествено) всички значителни потенциални икономически, социални и екологични въздействия, включително върху всяка заинтересована страна/група заинтересовани страни. Пояснете кои въздействия се очаква да бъдат значителни и кои второстепенни.

1.2. Опишете специфичните въздействия с акцент върху малките и средните предприятия и административната тежест (задължения за информиране, такси, регулаторни режими, административни услуги и др.)

Вариант 2 – препоръчителен: „предприемане на регулаторна намеса“:

Описание: Чрез промяна на Правилника, като основен начин за оценка на ТНР/ВСУ се определя експертизата въз основа на изчерпателна медицинска документация, която напълно обективизира здравословното състояние на лицата. Както и до сега, се допуска, при непълнота на документите, липсващите изследвания и консултации да бъдат изисквани допълнително от ТЕЛК. Именно тази съществена промяна дава възможност и за предприемането на друга голяма стъпка – експертизата да се извършва от ТЕЛК на територията на цялата страна, избрана на случаен принцип и в зависимост от натовареността ѝ към момента. Изборът на комисия, която да извърши експертизата, ще бъде електронен, базиран на поддържаната Информационна база данни по чл. 108а от Закона за здравето. Информационната система ще отчете натовареността на ТЕЛК, така че да осигурява равномерно разпределение на случаите в страната, което ще допринесе за изпълнение на срока от 3 месеца за произнасяне.

Клиничен преглед ще се допуска в малко на брой случаи, свързани с невъзможност на лицето да си набави актуална медицинска документация, поради тежко здравословно състояние, като в тези случаи то ще бъде освидетелствано/преосвидетелствано на място – на постоянния, настоящия (при регистрация повече от три месеца) адрес, или в лечебното заведение (при продължително болнично лечение повече от 30 дни), или в дома, ако последните два адреса са различни от постоянния или настоящия адрес на лицето. Тези случаи касаят лицата, които са неподвижни (на легло) и по тази причина не могат да отидат в лечебно заведение за извършване на изследвания и консултации. Това налага ТЕЛК да оценяват тяхното състояние лично, на мястото, където пребивават лицата.

Явяване пред ТЕЛК на лицата ще бъде необходимо и когато цялата медицинска документация на лицето, намираща се при личния/лекуващия лекар и касаеща медицинската експертиза, е изгубена. Нормативната промяна, касаеща Проблем 2, няма финансово изражение по отношение разходи на държавния бюджет.

Положителни (икономически/социални/екологични) въздействия:

Социалното и икономическото въздействие на тази нормативна промяна са изцяло положителни, тъй като се постига по-малка лична ангажираност на лицата (спестяват се време и разходи), премахвайки явяването пред ТЕЛК за извършване на клиничен преглед. Постига се също така по-висока степен на прозрачност и безпристрастност при извършване на експертизата само по документи и то от комисия, която не познава лицето.

Същевременно са определени условията за експертизата на лицата, които са в тежко здравословно състояние и не могат да направят необходимите изследвания и консултации, поради което трябва да бъдат посетени от най-близко функциониращата ТЕЛК на мястото, където се намират.

(върху всяка заинтересована страна/група заинтересовани страни)

Отрицателни (икономически/социални/екологични) въздействия: няма

(върху всяка заинтересована страна/група заинтересовани страни)

Специфични въздействия: няма

Въздействия върху малките и средните предприятия: няма

Административна тежест: административната тежест за лицата, които понастоящем се явяват за клиничен преглед на ТЕЛК, ще намалее с отпадането на този техен ангажимент.

(въздействията върху малките и средните предприятия; административна тежест)

1.1. *Опишете качествено (при възможност – и количествено) всички значителни потенциални икономически, социални и екологични въздействия, включително върху всяка заинтересована страна/група заинтересовани страни. Пояснете кои въздействия се очаква да бъдат значителни и кои второстепенни.*

1.2. *Опишете специфичните въздействия с акцент върху малките и средните предприятия и административната тежест (задължения за информиране, такси, регулаторни режими, административни услуги и др.)*

4.3. По Проблем 3: Промяна в Правилника в съответствие с промени, направени със ЗИЗХУ, обн. ДВ брой 8 от 25 януари 2023 г., касаещи задължението на РЗИ да информират лицата за необходимостта от редовно преосвидетелстване поне 4 месеца преди изтичане на срока на експертното решение

Вариант 1 „Без действие“:

Описание: Без предприемане на нормативна промяна в Правилника, се явява непълнота в него и противоречие със Закона за здравето.

Положителни (икономически/социални/екологични) въздействия: няма

(върху всяка заинтересована страна/група заинтересовани страни)

Отрицателни (икономически/социални/екологични) въздействия: Социалните последици ще бъдат неблагоприятни, тъй като лицата няма да бъдат уведомявани своевременно от РЗИ за необходимостта да подготвят своите документи и да ги подадат в РКМЕ, а пропускането на изискуемия 3-месечен срок преди изтичане срока на експертното решение, в който лицата трябва да си подадат документите за преосвидетелстване, ще ги лишава от правото за удължаване срока на експертното решение, при забавяне на експертизата от страна на ТЕЛК.

(върху всяка заинтересована страна/група заинтересовани страни)

Специфични въздействия: няма

Въздействия върху малките и средните предприятия: няма

Административна тежест: няма

1.1. *Опишете качествено (при възможност – и количествено) всички значителни потенциални икономически, социални и екологични въздействия, включително върху всяка заинтересована страна/група заинтересовани страни. Пояснете кои въздействия се очаква да бъдат значителни и кои второстепенни.*

1.2. *Опишете специфичните въздействия с акцент върху малките и средните предприятия и административната тежест (задължения за информиране, такси, регулаторни режими, административни услуги и др.)*

Вариант 2 – препоръчителен: „приемане на регулаторна намеса“:

Описание: Със ЗИЗДХУ е направена нормативна промяна в Закона за здравето, като в чл. 101б, ал. 1 е определено регионалните здравни инспекции (РЗИ) да уведомяват служебно лицата за необходимостта от редовно преосвидетелстване не по-късно от 4 месеца преди изтичане на определения в експертното решение срок на трайно намалена работоспособност/вид и степен на увреждане. С допълнение на Правилника, този организационен въпрос се урежда и в него, като текстът е идентичен с този в Закона

Положителни (икономически/социални/екологични) въздействия: Тази промяна има положителен социален ефект, тъй като е изцяло в полза на лицата, които имат срочни експертни решения.

(върху всяка заинтересована страна/група заинтересовани страни)

Отрицателни (икономически/социални/екологични) въздействия: Задължението на РЗИ да уведомява всички лица за предстоящото преосвидетелстване, поне 4 месеца преди изтичане срока на експертното решение, е свързано с допълнителен финансов разход за РЗИ, тъй като уведомяването с писмо с известие за доставяне все още остава основен начин за уведомяване, а

той е с най-голям разход. Необходимите средства за финансовото обезпечаване на тази дейност на РЗИ ще са за сметка на бюджета на инспекциите за съответната година.

(върху всяка заинтересована страна/група заинтересовани страни)

Специфични въздействия: няма

Въздействия върху малките и средните предприятия: няма

Административна тежест: увеличава се административната тежест за РЗИ.

(въздействията върху малките и средните предприятия; административна тежест)

1.1. Опишете качествено (при възможност – и количествено) всички значителни потенциални икономически, социални и екологични въздействия, включително върху всяка заинтересована страна/група заинтересовани страни. Пояснете кои въздействия се очаква да бъдат значителни и кои второстепенни.

1.2. Опишете специфичните въздействия с акцент върху малките и средните предприятия и административната тежест (задължения за информиране, такси, регулаторни режими, административни услуги и др.)

4.4. По проблем 4: регламентиране на възможността експертните решения на ТЕЛК и НЕЛК да могат да се връчват и по електронен път

Вариант 1 „Без действие“:

Описание: В Закона за здравето (чл.112а) е предвидено съобщаването на решенията на ТЕЛК и НЕЛК на заинтересованите организации - НОИ, НЗОК, Агенцията за социално подпомагане, Агенцията за хората с увреждания и органите на медицинската експертиза на работоспособността, да се извършва по електронен път при условията и по реда на Закона за електронния документ и електронните удостоверителни услуги и Закона за електронното управление, а освидетелстваното лице и осигурителите да се уведомяват с писмо с известие за доставяне или по електронен път при условията и по реда на Закона за електронния документ и електронните удостоверителни услуги и Закона за електронното управление.

Разпоредбите на Правилника, в това отношение, не съответстват на тези в Закона и определят като възможни начини на връчване/изпращане на експертните решения единствено срещу подпис или с писмо с известие за доставяне, или изпращане без допълнителни изисквания.

Следствие от горната ситуация е лишаването на заинтересованите страни от един от начините за изпращане/получаване на административния акт, който е най-бърз и с най-малък разход. Същевременно се явява и известно противоречие между двата посочени нормативни акта – Закона за здравето и Правилника.

Положителни (икономически/социални/екологични) въздействия: няма

(върху всяка заинтересована страна/група заинтересовани страни)

Отрицателни (икономически/социални/екологични) въздействия:

Непредприемането на нормативна промяна оставя в сила по-бавния и свързан с повече административни разходи начин на връчване/изпращане на експертните решения на заинтересованите страни – по поща или чрез ангажиране на лицата да се явяват на място за получаване на решението лично, срещу подпис.

(върху всяка заинтересована страна/група заинтересовани страни)

Специфични въздействия: няма

Въздействия върху малките и средните предприятия: няма

Административна тежест: запазва се административната тежест, предвид основния начин за изпращане на експертните решения с писмо с известие за доставяне, който е свързан с най-много разходи.

1.1. Опишете качествено (при възможност – и количествено) всички значителни потенциални икономически, социални и екологични въздействия, включително върху всяка заинтересована страна/група заинтересовани страни. Пояснете кои въздействия се очаква да бъдат значителни и кои второстепенни.

Вариант 2 – препоръчителен: „предприемане на регулаторна намеса“:

Описание: Допълването на разпоредбите в Правилника, с възможността за съобщаване на решенията на ТЕЛК и НЕЛК на заинтересованите страни и по електронен път при условията и по реда на Закона за електронния документ и електронните удостоверителни услуги и Закона за електронното управление, а на освидетелстваното лице и осигурителите - с писмо с известие за доставяне или по електронен път при условията и по реда на Закона за електронния документ и електронните удостоверителни услуги и Закона за електронното управление, значително ще улесни процедурите, ще намали разходите и ще доведе до синхрон с разпоредбите на Закона за здравето.

В тази връзка се предвижда и допълнение на образца на заявлението-декларация (Приложение № 11 към чл. 56, ал. 1 от Правилника), с което се дава възможност на лицето за избор относно начина, по който иска да получи експертното решение.

Нормативната промяна, касаеща начина на съобщаване на решенията на органите на медицинската експертиза, не само, че не носи допълнителна финансова тежест за държавния бюджет, но дори спестява от разходите, които се реализират понастоящем.

Положителни (икономически/социални/екологични) въздействия:

(върху всяка заинтересована страна/група заинтересовани страни)

Отрицателни (икономически/социални/екологични) въздействия: няма

(върху всяка заинтересована страна/група заинтересовани страни)

Специфични въздействия: няма

Въздействия върху малките и средните предприятия: няма

Административна тежест: административната тежест за РКМЕ, ТЕЛК и НЕЛК ще бъде намалена предвид създаването на възможност за съобщаване на част от експертните решения по електронен път, което е свързано с по-малко разходи и отнема по-малко време на ангажираните длъжностни лица.

(въздействията върху малките и средните предприятия; административна тежест)

1.1. Опишете качествено (при възможност – и количествено) всички значителни потенциални икономически, социални и екологични въздействия, включително върху всяка заинтересована страна/група заинтересовани страни. Пояснете кои въздействия се очаква да бъдат значителни и кои второстепенни.

1.2. Опишете специфичните въздействия с акцент върху малките и средните предприятия и административната тежест (задължения за информиране, такси, регулаторни режими, административни услуги и др.)

4.5. По проблем 5: Практически проблеми при осъществяване на правомощията на директора на НЕЛК

Вариант 1 „Без действие“:

Описание: Липсата на длъжност „заместник-директор“ в структурата на НЕЛК създава практически проблеми, както във връзка с разрастващите се функции на Националната комисия, така и при отсъствие на директора на НЕЛК.

Положителни (икономически/социални/екологични) въздействия: няма

(върху всяка заинтересована страна/група заинтересовани страни)

Отрицателни (икономически/социални/екологични) въздействия: няма

(върху всяка заинтересована страна/група заинтересовани страни)

Специфични въздействия: няма

Въздействия върху малките и средните предприятия: няма

Административна тежест: няма

1.1. Опишете качествено (при възможност – и количествено) всички значителни потенциални икономически, социални и екологични въздействия, включително върху всяка заинтересована страна/група заинтересовани страни. Пояснете кои въздействия се очаква да бъдат значителни и кои второстепенни.

1.2. Опишете специфичните въздействия с акцент върху малките и средните предприятия и административната тежест (задължения за информиране, такси, регулаторни режими, административни услуги и др.)

Вариант 2 – препоръчителен: „предприемане на регулаторна намеса“:

Описание: разкриването на длъжност „заместник-директор“ в структурата на НЕЛК ще елиминира организационните затруднения, свързани с нарастващия обем работа в Националната комисия и ангажираността на министерството да решава всеки отделен случай на отсъствие на директора. Освен новата длъжност нормативната промяна включва и окрупняване на функциите на НЕЛК в по-малко на брой структурни звена, като един отдел ще съчетава функциите на няколко структури от настоящите – административно-стопански отдел, правен отдел и служба „Информационно обслужване“.

Необходимите средства за финансовото обезпечаване на новата длъжност „заместник-директор“ в НЕЛК ще са за сметка на бюджета на НЕЛК за съответната година.

Положителни (икономически/социални/екологични) въздействия: няма

(върху всяка заинтересована страна/група заинтересовани страни)

Отрицателни (икономически/социални/екологични) въздействия: няма

(върху всяка заинтересована страна/група заинтересовани страни)

Специфични въздействия: няма**Въздействия върху малките и средните предприятия: няма****Административна тежест: няма.**

(въздействията върху малките и средните предприятия; административна тежест)

1.1. Опишете качествено (при възможност – и количествено) всички значителни потенциални икономически, социални и екологични въздействия, включително върху всяка заинтересована страна/група заинтересовани страни. Пояснете кои въздействия се очаква да бъдат значителни и кои второстепенни.

1.2. Опишете специфичните въздействия с акцент върху малките и средните предприятия и административната тежест (задължения за информиране, такси, регулаторни режими, административни услуги и др.)

4.6. По проблем 6: регламентиране на възможността за ползване на пълната информация от записите в електронното здравно досие на лицето от органите на медицинската експертиза за целите на експертизата**Вариант 1 „Без действие“:**

Описание: Информационните бази данни, касаещи здравословното състояние на лицата, въз основа на която органите на медицинската експертиза извършват оценката на трайно намалената работоспособност/вид и степен на увреждане, се явява с все по-голяма тежест, предвид премахването на клиничните прегледи и стремежът да се изготви максимално обективна и пълноценна оценка.

Невъзможността да се ползва цялата налична информация от електронните здравни записи на лицата, ще възпрепятства горната възможност и в много от случаите, независимо от налична актуална информация в електронните здравни досиета, лицата ще трябва да представят пред органите на медицинската експертиза допълнителни документи от изследвания и консултации. Това ще забавя процедурите на експертизата и ще натоварва излишно лицата с предоставяне на допълнителни документи.

Положителни (икономически/социални/екологични) въздействия: няма

(върху всяка заинтересована страна/група заинтересовани страни)

Отрицателни (икономически/социални/екологични) въздействия: отрицателните социални въздействия, в случая, ще бъдат свързани със задължението на лицата да набавят допълнително поискани от ТЕЛК/НЕЛК медицински документи и да ги предоставят, при условие, че всички или част от тях се съдържат в техните електронни здравни досиета.

(върху всяка заинтересована страна/група заинтересовани страни)

Специфични въздействия: няма

Въздействия върху малките и средните предприятия: няма

Административна тежест: съществува административна тежест за органите на медицинската експертиза, които трябва да изпращат писма, с които да изискват от лицата представянето на допълнителни медицински документи, в случай, че нямат достъп до техните електронни здравни досиета.

1.1. Опишете качествено (при възможност – и количествено) всички значителни потенциални икономически, социални и екологични въздействия, включително върху всяка заинтересована страна/група заинтересовани страни. Пояснете кои въздействия се очаква да бъдат значителни и кои второстепенни.

1.2. Опишете специфичните въздействия с акцент върху малките и средните предприятия и административната тежест (задължения за информиране, такси, регулаторни режими, административни услуги и др.)

Вариант 2 – препоръчителен: „предприемане на регулаторна намеса“:

Описание: даването на съгласие от страна на заинтересованите лица, които подлежат на медицинска експертиза, органите на медицинската експертиза да имат достъп до техните електронни здравни записи и технологичното осигуряване на достъпа до тази информация, значително ще улесни работата на ТЕЛК и НЕЛК, като същевременно ще съкрати и самите процедури. Пълната информация от електронните здравни досиета ще гарантира и по-прецизна оценка.

В тази връзка нормативната промяна дава правото на достъп до личната здравна информация в НЗИС за лицата, подлежащи на медицинска експертиза, въз основа на тяхното изрично съгласие за това. Съгласието се постига чрез деклариране от страна на лицето неговите лични данни да се обработват и съхраняват от органите на медицинската експертиза за целите на конкретното производство по освидетелстване или преосвидетелстване, както и съгласие за предоставяне на достъп до всички здравни записи в личното електронно здравно досие, на органите на медицинската експертиза, за целите на конкретното производство по освидетелстване или преосвидетелстване.

Осигуряването на достъп на органите на медицинската експертиза до личните здравни досиета на лицата, подлежащи на експертиза, не е свързано с допълнителни финансови разходи. Намалването на случаите, в които ТЕЛК ще изискват допълнителни медицински документи, което е свързано с изпращането на писма, дори ще намали техните разходи.

Положителни (икономически/социални/екологични) въздействия: ще се намалят случаите на допълнително поискани документи от лицата, което ще ги улесни; ще се намалят разходите за изпращане на писма от ТЕЛК и НЕЛК с искане за допълнителни документи; ще се съкратят процедурите по освидетелстване/преосвидетелстване; оценката ще бъде по-прецизна въз основа на цялата налична информация в електронното здравно досие.

(върху всяка заинтересована страна/група заинтересовани страни)

Отрицателни (икономически/социални/екологични) въздействия: няма

(върху всяка заинтересована страна/група заинтересовани страни)

Специфични въздействия: няма

Въздействия върху малките и средните предприятия: няма

Административна тежест: административната тежест за ТЕЛК и НЕЛК ще бъде намалена, тъй като ще отпаднат значителен брой случаи, в които с писма, от лицата се изискват допълнителни изследвания и консултации.

(въздействията върху малките и средните предприятия; административна тежест)

1.1. Опишете качествено (при възможност – и количествено) всички значителни потенциални икономически, социални и екологични въздействия, включително върху всяка заинтересована страна/група заинтересовани страни. Пояснете кои въздействия се очаква да бъдат значителни и кои второстепенни.

1.2. Опишете специфичните въздействия с акцент върху малките и средните предприятия и административната тежест (задължения за информиране, такси, регулаторни режими, административни услуги и др.)

4.7. По проблем 7: практически проблеми, които изискват нормативно уреждане

Вариант 1 „Без действие“:

Описание: Непредприемането на нормативни промени в няколко конкретни насоки, които показват практически проблеми в процедурите на медицинската експертиза, ще обуславя задълбочаването на тези проблеми, рефлектиращи основно върху продължителността на процедурите и потенциращи социалното напрежение сред лицата, подлежащи на освидетелстване. Така например ТЕЛК и НЕЛК, поради липса на поставен срок, значително надвишават времето за съобщаване на експертните решения на заинтересованите страни, поради забавяне техническото изготвяне на решенията спрямо датата, на която е проведено заседанието за извършване на оценката. Понякога това отдалечаване във времето достига до няколко месеца.

Също поради липса на регламент, не всички ТЕЛК уведомяват лицата за дата, на която ще се разглежда тяхното заявление, което създава напрежение сред заинтересованите лица, поради неинформираност, която се възприема от тях като непрозрачност в действията на органите на медицинската експертиза.

Практиката ТЕЛК да не се изпълняват указанията, дадени от НЕЛК в процедурите по обжалване, когато Националната комисия отменя и връща експертните решения за ново разглеждане, ще продължи да рефлектира върху качеството на медицинската експертиза.

Положителни (икономически/социални/екологични) въздействия: няма

(върху всяка заинтересована страна/група заинтересовани страни)

Отрицателни (икономически/социални/екологични) въздействия: нарастващо социално напрежение сред лицата, подлежащи на освидетелстване; значително забавяне на процедурите поради съществено забавяне на съобщаването на вече постановени експертни решения.

(върху всяка заинтересована страна/група заинтересовани страни)

Специфични въздействия: няма

Въздействия върху малките и средните предприятия: няма

Административна тежест: няма

1.1. Опишете качествено (при възможност – и количествено) всички значителни потенциални икономически, социални и екологични въздействия, включително върху всяка заинтересована страна/група заинтересовани страни. Пояснете кои въздействия се очаква да бъдат значителни и кои второстепенни.

1.2. Опишете специфичните въздействия с акцент върху малките и средните предприятия и административната тежест (задължения за информиране, такси, регулаторни режими, административни услуги и др.)

Вариант 2 – препоръчителен: „предприемане на регулаторна намеса“:

Описание: нормативното регламентиране на срок от 3 дни, в който ТЕЛК и НЕЛК ще бъдат задължени да изготвят и съобщят експертните си решения на заинтересованите страни, значително ще намали продължителността на процедурите по медицинска експертиза и лицата ще получават своевременно постановените административни актове.

Уведомяването на лицата за датата, на която е насрочено заседанието на ТЕЛК, ще допринесе за тяхната по-добра информираност и осигуряването на прозрачност по отношение организацията на провеждане на процедурите.

Конкретизирането на отговорността на председателите на ТЕЛК, относно изпълнението на указанията, дадени от НЕЛК в процедурите на отменяне и връщане на експертните решения на ТЕЛК за ново разглеждане, ще дисциплинира в по-голяма степен териториалните комисии.

Във връзка с горното се правят допълнения в Правилника, като в задълженията на председателите на ТЕЛК към лицата, подлежащи на експертиза, се включват: съобщаването за насрочената дата за освидетелстване/преосвидетелстване/преглед на място; връчването/изпращането на експертните решения на ТЕЛК в три дневен срок от постановяването им. Друго ново задължение на председателите на ТЕЛК е да отговарят за точното изпълнение на дадените от НЕЛК указания за отстраняване на допуснати грешки и пропуски в решенията на ТЕЛК, които са обжалвани. Горните задължения на председателите на ТЕЛК не са свързани с реализиране на допълнителни разходи.

Положителни (икономически/социални/екологични) въздействия: снижаване на напрежението сред лицата; осигуряване на по-голяма прозрачност в организацията на експертизата; скъсяване срока за провеждане на процедурите по освидетелстване; спазване указанията на НЕЛК в процедурите по обжалване на експертните решения на ТЕЛК.

(върху всяка заинтересована страна/група заинтересовани страни)

Отрицателни (икономически/социални/екологични) въздействия: няма

(върху всяка заинтересована страна/група заинтересовани страни)

Специфични въздействия: няма

Въздействия върху малките и средните предприятия: няма

Административна тежест: няма

(въздействията върху малките и средните предприятия; административна тежест)

1.1. Опишете качествено (при възможност – и количествено) всички значителни потенциални икономически, социални и екологични въздействия, включително върху всяка заинтересована страна/група заинтересовани страни. Пояснете кои въздействия се очаква да бъдат значителни и кои второстепенни.

1.2. Опишете специфичните въздействия с акцент върху малките и средните предприятия и административната тежест (задължения за информиране, такси, регулаторни режими, административни услуги и др.)

5.1. Промяна в административната тежест за физическите и юридическите лица от прилагането на препоръчителния вариант (включително по отделните проблеми):

По Проблем № 1: Ще се увеличи

- Ще се увеличи
- Ще се намали
- Няма ефект

Административна тежест ще се яви за лечебните заведения, които сега нямат разкрити ТЕЛК и в които задължително ще трябва да се разкрийт такива комисии (общо 49).

По Проблем № 2: Ще се намали

- Ще се увеличи
- Ще се намали
- Няма ефект

Административната тежест за лицата, които понастоящем се явяват за клиничен преглед на ТЕЛК, ще се намали с отпадането на този техен ангажимент.

По Проблем № 3: Ще се увеличи

- Ще се увеличи
- Ще се намали

Няма ефект

Увеличава се административната тежест за РЗИ, които трябва да уведомяват служебно лицата за необходимостта от редовно преосвидетелстване не по-късно от 4 месеца преди изтичане на определения в експертното решение срок на трайно намалена работоспособност/вид и степен на увреждане.

По Проблем № 4: Ще се намали

Ще се увеличи

Ще се намали

Няма ефект

Административната тежест за РКМЕ, ТЕЛК и НЕЛК ще бъде намалена предвид създаването на възможност за съобщаване на експертните решения по електронен път, което е свързано с по-малко разходи и отнема по-малко време на ангажираните длъжностни лица

По Проблем № 5: Няма ефект

Ще се увеличи

Ще се намали

Няма ефект

По Проблем № 6: Ще се намали

Ще се увеличи

Ще се намали

Няма ефект

Административната тежест за ТЕЛК и НЕЛК ще се намали, тъй като ще отпаднат значителен брой случаи, в които с писмо се изискват от лицата допълнителни изследвания и консултации.

По Проблем № 7: Няма ефект

Ще се увеличи

Ще се намали

Няма ефект

1.1. Изборът следва да е съотнесен с посочените специфични въздействия на препоръчителния вариант за решаване на всеки проблем.

1.2. Ако се предвижда въвеждането на такса, представете образуването на нейния размер съгласно Методиката по чл. 7а от Закона за ограничаване на административното регулиране и административния контрол върху стопанската дейност.

5.2. Създават ли се нови/засягат ли се съществуващи регулаторни режими и услуги от прилагането на препоръчителния вариант (включително по отделните проблеми)?

Да

Не

Промените и по седемте посочени проблема не са свързани със създаване на нови регулаторни режими, нито със съществуващи такива.

1.1. Изборът следва да е съотнесен с посочените специфични въздействия на избрания вариант.

1.2. В случай че се предвижда създаване нов регулаторен режим, посочете неговия вид (за стопанска дейност: лицензионен, регистрационен; за отделна стелка или действие: разрешителен, уведомителен; удостоверителен и по какъв начин това съответства с постигането на целите).

1.3. Мотивирайте създаването на новия регулаторен режим съгласно изискванията на чл. 3, ал. 4 от Закона за ограничаване на административното регулиране и административния контрол върху стопанската дейност.

1.4. Посочете предложените нови регулаторни режими отговарят ли на изискванията на чл. 10 – 12 от Закона за дейностите по предоставяне на услуги.

1.5. Посочете изпълнено ли е изискването на § 2 от Допълнителните разпоредби на Закона за дейностите по предоставяне на услуги.

1.6. В случай че се изменят регулаторни режими или административни услуги, посочете промяната.

5.3. Създават ли се нови регистри от прилагането на препоръчителния вариант (включително по отделните проблеми)?

Да

Не

Промените и по седемте посочени проблема не са свързани със съществуващи регистри, нито със създаването на нови такива.

Когато отговорът е „Да“, посочете регистрите, които се създават и по какъв начин те ще бъдат интегрирани в общата регистрова инфраструктура.

5.4. По какъв начин препоръчителният вариант въздейства върху микро-, малките и средните предприятия (МСП) (включително по отделните проблеми)?

По Проблем № 1: Актът засяга пряко МСП

Актът засяга пряко МСП

Актът не засяга МСП

Въздействие ще се яви по отношение на всички държавни и общински многопрофилни лечебни заведения за болнична помощ, в които понастоящем няма разкрити ТЕЛК, както и по отношение на комплексните онкологични центрове, във връзка със задължението да разкрият ТЕЛК, а някои от тях и по две комисии.

По Проблем № 2: Актът не засяга МСП

Актът засяга пряко МСП

Актът не засяга МСП

По Проблем № 3: Актът не засяга МСП

Актът засяга пряко МСП

Актът не засяга МСП

По Проблем № 4: Актът не засяга МСП

Актът засяга пряко МСП

Актът не засяга МСП

По Проблем № 5: Актът не засяга МСП

Актът засяга пряко МСП

Актът не засяга МСП

По Проблем № 6: Актът не засяга МСП

Актът засяга пряко МСП

Актът не засяга МСП

По Проблем № 7: Актът не засяга МСП

Актът засяга пряко МСП

Актът не засяга МСП

Изборът следва да е съотнесен с посочените специфични въздействия на препоръчителния вариант.

5.5. Потенциални рискове от прилагането на препоръчителния вариант (включително по отделните проблеми):

Не съществуват потенциални рискове при реализирането на препоръчителния вариант „предприемане на регулаторна намеса“ по нито един от представените седем проблема.

Посочете възможните рискове от прилагането на препоръчителния вариант, различни от отрицателните въздействия, напр. възникване на съдебни спорове и др.

6. Консултации:

Проведени са консултации

Посочете основните заинтересовани страни, с които са проведени консултации. Посочете резултатите от консултациите, включително на ниво ЕС: спорни въпроси, многократно поставяни въпроси и др.

Предстоят обществени консултации по чл. 26 от Закона за нормативните актове

В рамките на процедурата по приемане на предложените нормативни промени се предвижда провеждане на обществени консултации, освен с цялото общество, чрез публикуване на сайта на Министерство на здравеопазването и Портала за обществени консултации към Министерския съвет за 30-дневен период, също и консултации с Националния съвет за хората с увреждания и Националния съвет за тристранно сътрудничество.

Очаква се значителен интерес от всички заинтересовани страни, но най-вече от лицата с увреждания и техни организации, от органите на медицинската експертиза – ТЕЛК и НЕЛК, както и от лечебните заведения, които ще трябва да разкрият ТЕЛК.

Обобщете най-важните въпроси за обществени консултации. Посочете индикативен график за тяхното провеждане и видовете консултационни процедури.

7. Приемането на нормативния акт произтича ли от правото на Европейския съюз?

Да

Не

1.1. Посочете изискванията на правото на Европейския съюз, включително информацията по т. 6.2 и 6.3, дали е извършена оценка на въздействието на ниво Европейски съюз, и я приложете (или посочете връзка към източник).

1.2. Изборът трябва да съответства на посоченото в раздел 1, съгласно неговата т. 1.5.

8. Изисква ли се извършване на цялостна предварителна оценка на въздействието поради очаквани значителни последици?

Да

Не

9. Приложения: няма

Приложете необходимата допълнителна информация и документи.

10. Информационни източници:

Посочените по-горе варианти за действие са избрани въз основа на анализ на разпоредбите и практическото приложение на Правилника за устройството и организацията на работа на органите на медицинската експертиза и на регионалните картотеки на медицинските експертизи, включително в съответствие с разпоредбите на Закона за здравето.

Преценката за конкретно предложените промени се базира и на жалбите и сигналите, които се получават в Министерство на здравеопазването и касаят основно продължителността на процедурите по освидетелстване и преосвидетелстване на лицата и тяхната информираност за хода на процедурите.

Не на последно място въздействие за взимане на решение за нормативна промяна, във връзка с посочените проблеми, оказва и цялостната ситуация, касаеща медицинската експертиза на трайно намалената работоспособност/вид и степен на увреждане в страната, която наложи мерките, предприети с промяната на Закона за хората с увреждания, обнародвана в ДВ, бр. 8 от 25 януари 2023 г. Решението на законодателя да се удължи действието на експертни решения с изтекъл срок на валидност, с цел да не се нарушават правата на лицата, когато те нямат вина за това, неминуемо рефлектира по неблагоприятен начин върху здравната система и по тази причина Министерство на здравеопазването е ангажирано да предприеме адекватни действия за снижаване на този отрицателен ефект до пълното му елиминиране.

Посочете изчерпателен списък на информационните източници, които са послужили за оценка на въздействията на отделните варианти и при избора на вариант за действие: регистри, бази данни, аналитични материали и др.

11. Име, длъжност, дата и подпис на директора на дирекцията, отговорна за извършването на частичната предварителна оценка на въздействието:

X
_____